
УДК 346.2:004

О.В. Мандич, д-р екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

ПОСИЛЕННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЄВРОІНТЕГРОВАНИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

Цифрові компетенції стали невід'ємною частиною підготовки майбутніх фахівців у багатьох сферах, у тому числі й у сфері управління фінансами. Євроінтегровані освітні програми значною мірою забезпечуються незалежними державними та приватними навчальними закладами. Відповідний набір hard/soft skills можна сформувати, беручи участь у різноманітних міжнародних проектах, що сприяють стратегічному управлінню компанією та оцінці бізнесу в Європейському Союзі, а також дотримуючись принципів корпоративного управління для аналітиків з оцінки бізнесу з європейської точки зору. Роль майбутніх фахівців у сфері управління фінансами та їхній вплив на розвиток фінансового світу мають бути під контролем інтегрованих освітніх програм. Освітні інструменти ЄС, такі як Європейська рамка кваліфікацій та Європейська кредитна система професійної освіти і навчання, які підтримують оцінювання, перезарахування, визнання кредитів тощо, є особливо корисними для розвитку освітніх кваліфікацій. Європейські методології ґрунтуються на існуючих елементах системи, забезпечують прозорість додаткових інструментів. Таким чином, основна мета полягає в тому, щоб запропонувати наступний крок до актуалізації вищезазначених компетентностей - інтеграцію цифрових компетентностей у євроінтегровані освітні програми у сфері управління фінансами. Студенти даної спеціальності проходять професійну підготовку, яка, окрім базових знань з економіки, фінансів та права, вимагає акценту на формуванні спеціальних компетенцій. Все більше особливостей економічної діяльності перебувають під впливом диджиталізації. Світові економічні відносини все більше базуються на нових цифрових технологіях, тому цифрова трансформація вимагає зміни парадигми професійної підготовки майбутніх бакалаврів та магістрів. Очевидно, що оновлена професія чи спеціальність потребує нової, сучасної освітньої програми, де буде враховувано глибину та повноту навчальної інфраструктури у сфері цифрових компетентностей у фінансовому управлінні, а інформація про професійні вміння здатна відобразити професійно значущу систему цифрових компетентностей.

Зміна підготовки та перепідготовки вузькоспеціалізованих фінансистів, аудиторів, фінансових аналітиків, оцінювачів, розробка та прийняття змін до навчальних планів і програм вищої освіти, а також напрямів спеціалізації є необхідною умовою вдосконалення вищої освіти у сфері фінансів. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій створює більше можливостей для аналізу ситуації на фінансових ринках та величезного поширення інформації, пов'язаної з цінними паперами. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призвів до появи цифрової економіки, нових цифрових фінансових послуг, нових форм оплати товарів і послуг, використання корпоративних IT, Big Data, AI, робототехніки, автоматизації процесів, машинного навчання та кібербезпеки.

Фінансовий ринок швидко розвивається завдяки IT-революції, однак крім цього, багато викликів і ризиків, які несе в собі цифрова економіка, вимагають особливої уваги у фінансовому управлінні. Темпи диджиталізації є швидшими, ніж будь-коли. Пандемія послужила основним рушійним фактором для впровадження нових технологій у багатьох сферах, де попит на безготівкові та безконтактні банківські послуги стрімко зріс. Фінансове управління має йти в ногу з цією тенденцією, тому у цьому контексті досліджується саме роль цифрових компетенцій, які майбутні роботодавці очікують від випускників університетів. Вони включають низку цифрових компетенцій: аналіз даних, математичне моделювання, програмування, використання баз даних, розробку та експлуатацію IT, управління проектами, усну та письмову цифрову комунікацію, роботу з офісними інструментами, цифрове право та знання з кібербезпеки тощо. Ці навички стають все більш затребуваними на конкурентному ринку праці. Інтеграція цих компетенцій є критично важливою в університетській освіті, особливо з огляду на невідповідність між професійною підготовкою випускників та попитом на робочу силу для оцифрованого фінансового ринку. Споживачі та учасники фінансового ринку де-факто виступають у ролі керівництва до вдосконалення цифрових навичок для прийняття фінансових рішень. Відповідно, заклади вищої освіти повинні адаптуватися до нових тенденцій та потреб у навчанні. Масштабні зміни обов'язково мають включати розробку освітніх програм та посилення ролі цифрових компетенцій в освіті з фінансового управління та інтернаціоналізації. Існує багато причин, чому розвиток і вдосконалення цифрових компетентностей в освіті з фінансового управління є необхідним. По-перше, це виявлення прогалів в освіті на основі стратегічних цілей. Таким рішенням може стати перелік можливих курсів та практик, пов'язаних, зокрема, з питаннями

цифрових компетентностей у сучасному фінансовому управлінні. По-друге, прогнозується зростання значення глобальної освіти у сфері фінансового управління та її «масштабування» від вузького національного до широкого міжнародного. Це сприятиме подальшому впровадженню європейської інтегрованої освітньої рамки та допоможе інтегрувати представників України до Європейського простору.

На основі критичного аналізу сучасних досліджень запропоновано також розглядати євроінтегровану адаптацію освітньої рамки у сфері управління фінансами як цілісну стратегію. Комплексний підхід необхідний для її адаптації до динаміки сфери підготовки фінансових менеджерів. Такими стратегії, які можуть підвищити рівень цифрових компетентностей студентів, можуть бути наступні. По-перше, потрібно переглянути та побудувати освітню програму в контексті цифрових принципів. Це допоможе підготувати основу для створення пропозицій у відповідь на навчальний контент, необхідний студентам на ринку. Необхідно досягти консенсусу щодо того, якими навичками повинні володіти студенти у сфері фінансів та управління на європейському рівні (включаючи галузеві тенденції). По-друге, це проведення наукових досліджень з питань освіти в галузі фінансів (зокрема, фінансового менеджменту, аналізу, контролінгу, управління фінансами та ризиками, фінансової звітності та аудиту, поведінкових фінансів, інвестиційних фінансів, фінансових інструментів, фінансового ринку, фінансових послуг тощо). Розроблені принципи цифрової освіти можуть бути інструментом, який варто взяти до уваги для розвитку цифрових компетентностей. Такий принцип навчання відповідатиме горизонталі європейських та міжнародних принципів цифрової універсальності «університетська освіта».

Інформаційні джерела

1. Сипченко О. Цифровізація вищої освіти як важлива вимога часу. Розвиток освітніх систем в умовах Євроінтеграційних трансформацій : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 26-27 трав. 2021 р. МОН України [та ін.] ; за наук. ред. С. З. Романюк. - Чернівці : ЧНУ, 2021. С. 276-281.
2. Белан В.Ю. Європейська стратегія у сфері інформатизації освіти: перехід до відкритої освіти. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка, 2018. Вип. 15. С. 169-175.
3. Голіонко Н. Цифрові компетенції як основа сучасної освіти. Трансформації особистості, суспільства та ринку праці: виклики майбутнього та вплив на освіту : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (20-22 вересня 2023 року, Україна, м. Харків). – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 120-122.